

Купи
М-20

ИНДЦЕР МАЛИКОВ

КРЕМЛ ЧӨНҮНДӨ ÇОМО Ө

ӨБРОҢБЗМАМБАС • 1940

QUBANOVSEK MALIKOV

11-20

ВОЗВРАТИТЕ КНИГУ НЕ ПОЗЖЕ
обозначенного здесь срока

KREML ÇƏNYNDƏ ÇOMOQ

(MEKTEP BALDARЬ YCYN)

ИНВ. № 3983

QIRG'IZSTAN MAMLEKET BASHMASHI
FRUNZE 1940 QAZAN

[П]

Çooptuu redaktor ESENQOÇEJEV Q.
Tex. redaktor SAGADDIJEV S.
Çooptuu korrektor SULAJMANOV S.
Съобщене çooptuu ÇOROVAJEV Ç.

6813.

К 2419

Teryyge 17.VI 40 ç. berildi. Basuuqa 2/IX 40-ç. qol
qojuidu. Qaçaqzдын formatı 69 X 92. Bir nasma tasaqta
46600 tamqa Bardıqıy 1¼ nasma tavaq. Qırqızqlav-
III № B-509. Qırqızmatbas № 17. Zakaz № 0230.
Tirazı 8100.

Qazan, Tatpoligraf, Mislavskij 9, 1940-ç.

KREML ÇÖNYNDƏ ÇOMOQ

Bala — Aq ala saqal volqonco,
Alalamdan kör çer kerdnyuz.
Ajcnybq alyb çol çyryr,
Azyr qajdan keldiniz?
Çyldyzdaj çançan teştöy.
Orden eken belginiz.

Aq n — Ajtqanlyb anyq çyraqym.
Altymş beşte quracym.
Altymş aşır ketsem da,
Azamat volur turamın.
Çyjtma beşte kezimdey,
Çalyndar turçan uvacym.

Bala — Suu çajylçan özendöy,
Acylçan eken gylynyuz.
Bulbulnyuz tandajda,
Tanşyçan muqam ynynyuz.

Ata — enelyy valadaj,
Aзырғы sonun tyrynyz.
А қы н — Bala çigit volqondon.
Baltыr etim tolqondon.
Taalaј izdeр tabuunu,
Talыqрастан oјlonqom,
Oј ystynе oј vasqan,
Kөkyrөkte muң qatqan,
Taalaј otu kyjwәgen,
Biz çaçaqan too taştan.
Tawamby der taalaјdy,
Tajaq aлыр, çөө vasqan,
Bet aлыр çoldun aлыbyн,
Өlwөstyn izdeр darыbyн.
Baspaqan çerim qalwaqan,
Baa çetkis çandың qalyşың.
Çaşыqan menen muңqanыр,
Çetpegen anda dawыşыm.
Aldыmdan waqыt izdөөge,
At arыta mingenmin.
Talыqraј çöldөң өtөt der,
Tөөge minip çelgenmin.
But serpilwes өrgө da,
Өgyz minip kelgenmin,
Andan da çetpeј waqыtqa,

Çawыrqар, çaza sermedim.
Qanattuu çetkis toolordun,
Taştarы taman tilgenin.
Ajta wersem, eski arman...
Ajaqtawas bul kewim.
Aqылы көrdym ajlanыр,
Kyn kylyндөp tijgenin,
Tolqunda çyryp toqtoosuz,
Tutqasың bildim dyjnөnyң.

B a l a — aјтылдысы awake.

Çer tuqtasы qajda eken?
Qanattuu usur çetebi — oј,
Qancalyq aлыs çajda eken?

A қы н — Izdesem taalaј çerde eken,

Өlwөskө darы elde eken.
Ei tutqasы сығаqым,
Ei çaratqan erde eken.
Qыjalым ucat зырыдар,
Keң Moskva çer desem.

B a l a — Eej, awake sen daqы.

Dekadadan keldiñbi?
Kremige kirdiñbi?
Erkeletip өstygөң
Atawazды көrdynby?

Ақын — Ене волур нан берген,
Ата волур дем берген.
Қайрат волур сүрәккә,
Қусақтаған қол берген,
Кремльге, дүңдө,
Қайсы қайлар тең келген?
Еі еңсеген Москва.
Екен қо өз уйвуз.
Қағтаж волур қайдары,
Үй төгүндө сүрөвуз.
Сан салтанат саймауу,
Ғери варды elimdin,
Қалқыдағыр көздөри,
Қарөкөргөз — келиндин.
Қошо кirdi гүлдөри,
Қағы сайма төгүмдүн.
Айқары қойдож қайылаған,
Тоолору варды elimdin.
Асқа тастан сивулаған
Суулары варды elimdin
Ақ қиууы сызур, көлкүлдөр,
Көйкөлүр ысық көл варды.
Қивансы seldej қартаған.
Қавылап сүңдуу ер варды.
Қайраты тоону көсүрген,

Қайы қығайы еі варды..
Сүрәккә созы от берген,
Қайыны кустуу ағындар,
Қармағарып қайлаған,
Қаруулағуу ваатылар.
Көмөкөйү қыяғтаж,
Войду ериткен вулвулар.
Асманды ғердеј қол қылаған.
Атақты уақис туйлағандар;
Қазыса қағы гүл волур,
Туйылса қызы соқ волур.
Соғула қайса сағыр,
Ғер silkinter топ волур,
Сесендин ерип тандајы,
Қарғырар ердин мандајы,
Көңүлду көккә усурар,
Кер Қығайы қомуз салған,
Қызы тилин сайратыр,
Ағындар добуш салған.
Атаны көрдык оғондо,
Кимдин болсун арманы?
Бала — Айтсы аwake, қапына,
Атағы қағын келди?
Кенге Қығайы улунун,
Ар өнерүн көрөву?

A q ы n — Al җердеги җығалды,
Aјtsa aјtaar uvaqtym.
Qalqymdy syjgөн valasyn,
Qadalanyp suradyn.
Qana emese ker vaštajm.
Mende bolsun qulaqtyn:
Ovonu, kekty savыttar,
Artistin kezy җanqtanda.
Kyulery vojdu kyulentyр,
Qomuzcu arыs alqtanda.
Bir kişidej Moskva.
Bizge qulaq salqtanda;
Ata synyn keryuge,
Kremlge varqtanda,
Oşondoј җығал kez keldi,
Җetреgen җan armandal
Kyn vatqan kez, Kreml,
Tolqtон aјдын tynyndej,
Kөz qubultat җarqыrap,
Qaj mezgili bilinbej.
Ala-Tooluq qonoqtor,
Olturduq kытыр sonundu...
Emi kelet ata — dep,
Өrdekteј sozur moјundu.
Bir ooqumda elestep,

Ucqaqtа qanat bergender,
җылдызды atqan mergender
Aјlandыra qarasa.
Aјсылыqtы kergender,
Җer tanavын tartqandar.
Eldin muңun vasqandar.
Kyjgөн өrttөн җaltanvaj.
Qartар etkөн arыstandar.
Aştызyp өmyr dajrasyn,
Altyn kiter җazqtandar.
Ujulqtа qызы tuu җaјыр,
Uңqtusun bekem qaqqandar.
Өmyry gылdej сыqqandar.
Җerdin җyzyn aјlanyp,
Җaqtalmajdaj ucqandar.
Synvas volot temirdej,
Synalыzyp vыsqtandar.
Aralaşa kelişti
Aqtа — inidej keryştу,
җаныvыз bir degendej,
җылмайзыр kylyştу.
...Bir uvaqta җarq etti,
Qatar җылдыз җanqtandaj.
Zal icinde aştыр nur,
Dajra volo qalqtandaj,

Arystandar arş taştasa,
Çer solquldar alqandaj.
Şart dep eşik açıldı.
Selt kətərdym vaşymdı.
Kelatşsa atalar,
Gyl çoluna sacıldı.
Çarşrt turşan el cuular,
Qol savşsa vaqırdı.
Men vajqavaj qalırtmın,
Kəzdən aqqan çaşymdı.
Qubulçuşan ajlanam,
Toqoj volup alqandaj.
Tyn icinde toqojdo,
Bulbul ovon salqandaj,
Ala-Toodon çarqıgar,
Ajda sışa qalqandaj.
Çaqın kelip aj — çıldı;
Maşta kəzün salqandaj.
Colron meni qoltuqtar,
Asmanşa alır varqandaj.
Aldı çarşym qarasam,
Nurdan təşək çajqandaj.
Calqalaşan qadımki,
Ala-Toonun teryndə,
Too ystyndə calqışan,

Tjan-Şandın kəlyndə.
Asman dosu qarşızdın,
Altın — kumyş kenindej.
Asqada arqar ojnoşon,
Ezelden verki çerimde,
Oj toqtotur kəz salsam,
Kremlde ekenmin.
Ata — vavam kərvəgən,
Bir ömyrdə ekenmin.
Kəzymdy aarşır qarasam,
Ata Stalin kəryndy.
Çyrəkkə arad sışdırđm,
Ottoj ısq demimdi.
Ajtuuşa vaarşın al çetres,
Al çetse da, til çetres,
Certsek qomuz, qıl çetres,
brdaj versek yn çetres,
Voroşilov vaatırdı,
Bir sşrattar kərvəjün,
Aqındıaşım çetkence
Atan ajtır verejin.
Voroşilov erdi ker,
Qavaşdı vijik syrdəngən,
Aculansa duşmanşa,
Arystandaj yndəngən,

Çaş baladaj kylgöny.
Çaş çigittej çyrgöny.
Qaarlansa baatъryn.
Qaltъratar dyjnöny.
Boj keläetin qarasan.
Ujup turđan qorđoşun!
Sыttanъ menen sovettin.
Qandaj duşman ojnösun?...
Kliment vujruq bergende
Çer sojulat vılqıldar.
Çerdi çara qaz — qatar,
Asker çyrot qılqıldar.
Atcandarъ alъşыр,
Boroon menen çarъşыр.
Toqojlordu qыratыр.
Tankeleri qatъşыр.
Ojđo tuşsө qultuldar,
Çonđo сьşat çarъşыр.
Qajran tanke catыrlajt,
Qan majdanda salъşыр.
Kliment vujruq bergende.
Denizderden vuu сьşat,
Tegiz çerden suu сьşat,
Tolqunđa deniz termelip,
Suu tyvynөн vuu сьşat.

Suuculdar qulac uruşup,
Çoonu көzdөj çulqunat.
Linkor ojnojт valъqtaj,
Krejser çөнөjt talъqraj.
Suu tyvynөн oq atat,
Mergendin көzy qarъqraj,
Tolqundar çөөлөр, tumcuşup,
Duşmandar qacat alъstaj.
Kliment vujruq bergende
Şumqarlar сьşat asmanđa.
Çoonun çeri tumandajт,
Asmandan bombu basqanda.
Baatърlar vizdin velsengen,
Bulutqa çetip varъşat.
Çoolor көktө kezikse,
Çылđызđa cejin qatъşat,
Kliment vujruq bergende
Asmandын vaarъ quş volot.
Çoonun çazъ, qыş volot.
Сьqылдаq temir ajazđa,
Сьrtalър alar tuş volot.
Qancыlardын denesin,
Qalсылдатqan muz volot.
Qaarъna Klim marşaldын,
Qandaj duşman kez volot?!

Taalajda kelip qalqan er,
Taalimin çoonun alqan er.
Qan majdanda qol baştar,
Tuu qarmaqan kemenger.
Bekigen beli Stalin,
Tajanqan toosu Stalin.
Kyrkyröp çooqo kirgende,
Kötörgen tuusu Stalin!
Stalin qadam şiltese,
Çer solquldap turqandaj
Men-mensigen Gimalaj,
Ijilip kelip qalqandaj.
Stalin ata kelatsa,
Tyrylyp wulut qacqandaj.
Qajrattansa celder da,
Köjkölyp gylun acqandaj.
Alqyr byrkyt közdönyp,
Aq asqar toodoj wölynyr.
San çyldyzyñ icinde,
Aj şyjaqtuu kögynyp.
Ajdañ wolup calqalar.
Asmandan tyşyp kelgendej.
Asman — çerdi el ucyn,
Özy çasap bergendej.
Keñ kökyrök, çajyq töş.

Baatyrdan artyq şyñy bar.
Çyrögyndö atalyñ,
Çer çyzynyn şyñy bar.
Çurtuna tijeer çarhydy,
Çyrökte ajy — kyny bar.
Ajdan artyq çarhydy,
Kyndön artyq quwaty,
Uşul kyndön çetilet,
Şumqarlar dyñ qanaty.
Aqarsa da saqalyñ.
Men da oşonun walasyñ.
Çurt atasyn syjleşem,
Çaşyr waram, qarasyñ...
Adamdyñ wojun eritet,
Stalindin kylgöny,
Quwantat eken dyjnöny.
Qulundaryñ çoñojtqon,
Uşu emespi syjgöny.
Bir tuuqandaj aralaş,
Çanywyzda olturdu.
Molotovdoj aj-kelder,
Amar wakal tolturdu.
Ata Stalin kylyndöjt.
„Bali qyrtay ırda — der,
Baralyña çetken kez,

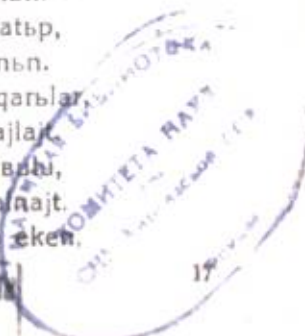
Baatır qırtaız, qırta — der,
 Qaza verse kevelves,
 Ken ekensin ırta* — der.
 Bəvəky vettən syjyştı,
 Qızdarıta qolun verişti.
 Qarjavız Kalinin
 Orden taqır, kəyştı.
 Mendej qartan qırtaızta.
 Qucaqtaşır əvüştı.
 Ənymvı çə tüşmvı,
 Kalinin meni ərköny?
 Çurtum uşul emesrı,
 Təvəm kökkə çetkeni.
 Arpaq sasım qajradan,
 Qarajıandaj volurmun.
 Çigit, volur çazaşır,
 Çaralıandaj volurmun.
 Qolumdan tuşur ketiptir.
 Ezelki əyık tajaşım,
 Qıvattanır, tajaqsız,
 Çigittej vasır varatım.
 brdadım valam, kuylənür,
 brdş qajdan əjajımın?
 Oozumdan sıvar ır çəqtı,
 Sarqan attaj çagşır.

6813.

Qar-qajdaşır qalıñ sez,
 Coşuluşat tavşır.
 Çalınduu ır, çaqşır sez.
 Tarajt eken qat volur.
 Əlgənincə kənyldə,
 Qalat eken çat volur.

Bala — Oşondon verı avake.
 Qızagırtyr ənyüz!
 Baıaşıdaj vəkşəjvəj,
 Tuzəlyptyr veliñiz.
 Uşul eken sən ele,
 Əlvəs volıjon çeriniz.
 On vəştegi valadaj,
 Aqın ava demıñiz.

Aqın — Kısər vırajım çıgaşım,
 Qomuzmdun qılaşım.
 Kremldin çomıjon,
 Kənyldə çat qılatım.
 Toodon toodı taratır,
 Taıvaj ırdar tıratım.
 Çomıjon ırdan qagılar
 Qajrattanır, vəl vajlar
 Çyrekte sajrap vılvatı,
 Qadimkidej köz çalajıt.
 Bizdin şana çerde eken.

0210. Kremi qonulda çomıjon...
 Академика Илья Сави...

Çurtum waqtı tapqanı.
Taalaj kelse erijt şo,
Adam emes, taş daş.
Ölvestyn aňq daňı,
Stalindın aytqanı.
Es bir butum basalvajt.
Aytqan çoldon başqanı.

Bala — Kremige awake
Kim da bolso kirevi?
Icinde ele çyğay?

Aqın — Adamdın közün açqandar
Altındın kenin qazqandar,
Çalın örtty aralar,
Çoonun belin başqandar.
Baatırlarğa arnaşır,
Toodo tulpar waqqandar,
Kemyrdy toodoj yğender,
Toqojdu qırdaş çyşqandar,
Soqqo qaqtar vilegin.
Sojun temir quşqandar.
Çalın ıgır çajı — qış,
Çurt qızmatın qılqandar.
Öz ömürün ajavaj,
Emgek nurun sacqandar.
Mindin cıñır suurulur,

Təşke orden taqqandar.
Anda varat ar qacan,
Ei qorqonu arstandar.
Çaltanbas çıştın çyğey
Çaşvas çıştın tilegi.
Çalın bolso cığayt,
Boloorsun çurtun tiregi.
Ar qacan ei der qarışın,
Azamatın vilegi.

Bala — Awake, wağın suradın,
Avdan qandı qulaşın.
Model çasar vul kundö,
Ucuşqan turamın.
Aeroplan bolvojbu,
Al modelim aqın.
Men da volom, er çetsem,
Asman toonun waatın.
Taq oşondo men daş.
Çıdız çaqqa ucamın.
Qol salışqan duşmandın,
Asmanınan şzamatın.
Bomba taştar qastardın,
Qorqondorun vuzamatın,
Ala-toodon ajlanır
Alışqa ucır varatın,

Айрагатын атаңа,
Ваатырлардын қавагы.
Ошол кезде асмандап,
Кремльге киремін.
Ваатырларға қол беріп,
Атаңызды көрөмін.
Қоғ емесе аяке,
Дидис болуп көнөмін.

1939 — ғыл

ОША АКАДЕМИЯСЫ (Frunze)

2719

ХУВОНМАКЎ ШУНДАК РО 6

ПРОЗЕНО

Кубанычбек Маликов

СКАЗКА О КРЕМЛЕ

на киргизском языке

КИРГИЗСКОЕ ГОСУДАРСТВЕННОЕ ИЗДАТЕЛЬСТВО

ФРУНЗЕ 1940. КАЗАНЬ